

Gaitas pašnovērtējums pacientiem 3–6 mēnešus pēc saslimšanas ar insultu

Rūta Kuzmane, Dace Stirāne

Rīgas Stradiņa universitāte, Rehabilitācijas katedra, Latvija

Ievads. Cerebrāls infarkts jeb insults ir galvas smadzeņu asinsapgādes traucējumu izraisīts neiroloģisks deficīts, kas saglabājas ilgāk par 24 stundām. 80% gadījumu pēc saslimšanas ar insultu izmainītās motorās kontroles un propriocepcijas dēļ ir izmainīta gaita un paaugstināts kritienu risks, kas ierobežo pacientu neatkarību ikdienas aktivitātēs. Viens no kritienu risku paaugstinošiem faktoriem ir pārvietošanās spēju pārvērtēšana.

Darba mērķis. Izpētīt hemiparētisku insulta slimnieku pašnovērtēto pārvietošanās spēju atbilstību objektīvajām pacientu pārvietošanās spējām.

Materiāls un metodes. Pētījumā piedalījās 21 dalībnieks, vidējais vecums $62,5 \pm 6,6$ gadi. Pētījumā tika iekļauti hemiparētiski pacienti 3–6 mēnešus pēc saslimšanas ar insultu, kas spēja sasniegt vismaz 18 punktus Mini mentālā stāvokļa novērtējumā (*Mini-mental State Examination*) un 2–5 punktus – Hausera pārvietošanās indeksā (*Hauser Ambulation index*). Dalībnieku pašnovērtēto pārvietošanās spēju novērtēšana tika veikta ar Pārvietošanās spēju skalas (*Walk-12*) anketu, kas sastāvēja no 12 slēgtiem jautājumiem un bija vērtējama punktos. Dalībnieku objektīvās pārvietošanās spējas un mobilitāte tika novērtēta ar Piecelšanās un iešanas testu uz laiku (*Timed Up & Go*), 10 metru ērtas un ātras iešanas testu (*10 Meter Comfortable and Fast Gait Speed Test*), Rivermedas mobilitātes indeksu (*Rivermead Mobility Index*) un Berga līdzsvara novērtējumu (*Berg Balance Scale*). Pētījuma rezultāti tika analizēti ar aprakstošajām un salīdzinošajām statistikas metodēm, sakarības starp rezultātiem meklētas ar Spīrmena rangu korelācijām.

Rezultāti. Novērtējot subjektīvās pārvietošanās spējas, Pārvietošanās spēju skalas vidējais rezultāts bija $34,67 \pm 11,12$ punkti, bija vērojama augsta rezultātu iekšējā saskaņotība ($\alpha = 0,93$). Minimālais Pārvietošanās spēju skalas novērtējums bija 18, maksimālais – 51 punkts. Statistiski ticamus lielākos ierobežojumus dalībnieki izjuta, vērtējot savu spēju skriet (vidējais vērtējums $4,71 \pm 0,72$ punkti, $p < 0,01$). Desmit metru ērtas iešanas testa veikšanai dalībniekiem bija nepieciešamas vidēji $10,96 \pm 6,75$ s, dalībnieku vidējais ērtas iešanas ātrums bija $0,55$ m/s. Desmit metru ātras iešanas testa veikšanai dalībniekiem vidēji bija nepieciešamas $8,52 \pm 5,60$ s, dalībnieku vidējais ātrais iešanas ātrums bija $0,70$ m/s. Piecelšanās un iešanas testa uz laiku vidējais izpildes laiks bija $19,85 \pm 11,29$ s. Rivermedas mobilitātes indeksa vidējais novērtējums bija $11,95 \pm 2,11$ punkti, Berga līdzsvara novērtējuma vidējais rezultāts bija $46,29 \pm 9,29$ punkti. Meklējot sakarības starp Pārvietošanās spēju skalas un objektīvo testu novērtējumiem, konstatētas statistiski ticamas ciešas sakarības starp Pārvietošanās spēju skalu un Berga līdzsvara novērtējumu ($\rho = -0,83$; $p < 0,01$), starp Pārvietošanās spēju skalu un Piecelšanās un iešanas testu ($\rho = 0,73$; $p < 0,01$), starp Pārvietošanās spēju skalu un Rivermedas mobilitātes indeksu ($\rho = -0,72$; $p < 0,01$) un starp Pārvietošanās spēju skalu un 10 metru ātras iešanas testu ($\rho = 0,70$; $p < 0,01$). Starp Pārvietošanās spēju skalu un 10 metru ērtas iešanas testu tika konstatēta statistiski ticama mērena sakarība ($\rho = 0,68$; $p < 0,01$).

Secinājumi. Pacienti ar hemiparēzi 3–6 mēnešus pēc saslimšanas ar insultu ir paškritiski attiecībā uz pastāvošajiem pārvietošanās spēju ierobežojumiem un savu spēju pārvietoties pa dažādām virsmām. Izvērtējot hemiparētisku pacientu ar izmainītu gaitu pārvietošanās spējas 3–6 mēnešus pēc insulta, konstatēti pārvietošanās spēju ierobežojumi gan attiecībā uz iešanas ātrumu, gan stabilitāti pārvietošanās laikā un ikdienas aktivitātēs, gan attiecībā uz spēju pārvietoties pa dažādām virsmām. Insulta slimniekiem ar hemiparēzi 3–6 mēnešus pēc saslimšanas nav vērojama tendence pārvērtēt vai nenovērtēt savas pārvietošanās spējas un to ierobežojumus.